

feminist eleştiri
d e r g i s i

© 2024 • XVI(I) • bahar/spring

<http://federgi.ankara.edu.tr>

© 2024 • XVI (I) • bahar/spring

e-ISSN: 1309-128X • Başlangıç: 2009 • Yayımlanma Sıklığı: Yılda 2 Sayı

Fe Dergi: Feminist Eleştiri Ankara Üniversitesi Kadın Sorunları Araştırma ve Uygulama Merkezi'nin (KASAUM) uluslararası hakemli dergisidir, senede iki kez çıkar. Dergimiz İngilizce ve Türkçe olarak yayımlanmakta, her iki dilden de yazılar kabul etmektedir. Toplumsal cinsiyet konularıyla ilgilenen tüm bilim dallarına açıktır. Görsel malzemelerin yazılarla bütünleşmiş kullanımlarını desteklemektedir. Fe Dergi, akademik makaleler dışında saha notları, politik anlatılar, kişisel anlatılar ve kitap incelemelerine de yer vermektedir.

Editörler/Editors

- Elif Ekin Akşit, Ankara Üniversitesi, Emekli/Ankara University, Emeritus Professor

Editör Yardımcıları/Assistants Editor

- Ezgi Sarıtaş, Ankara Üniversitesi/Ankara University
- Gülçin Özge Tan, Gaziantep Üniversitesi/Gaziantep University
- Arife Hümeysra Hüsmen, Gaziantep Üniversitesi/Gaziantep University
- Damla Nur Uygun, Ankara Üniversitesi/Ankara University

Yayın Kurulu/Editorial Board

- Hilal Arslan, Hacettepe Üniversitesi / Hacettepe University
- Akça Ataç, Çankaya Üniversitesi / Çankaya University
- Reyhan Atasü, Hacettepe Üniversitesi / Hacettepe University
- Neslihan Demirkol, Münster Üniversitesi / University of Münster
- Esra Gedik, Bozok Üniversitesi / Bozok University
- Çağla Ünlütürk Ulutaş, Pamukkale Üniversitesi / Pamukkale University
- Bilge Şahin, Erasmus University Rotterdam
- Sibel Utar, Dumlupınar Üniversitesi / Dumlupınar University

Danışma Kurulu/Advisory Board

- Aksu Bora, Hacettepe Üniversitesi, Emekli / Hacettepe University, Emeritus Professor
- Alev Özkazanç, Ankara Üniversitesi, Emekli / Ankara University, Emeritus Professor
- Emel Memiş, Ankara Üniversitesi / Ankara University
- Elifhan Köse, Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi / Karamanoğlu Mehmetbey University
- Eda Acara, Bakırçay Üniversitesi / Bakırçay University
- Isenbike Togan, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Emekli / Middle East Technical University, Emeritus Professor
- Serpil Sancar, Ankara Üniversitesi, Emekli / Ankara University, Emeritus Professor
- Hülya Demirdirek, Kadın Çalışmaları Derneği / Association for Women's Studies
- Ayça Kurtoğlu, Acıbadem Üniversitesi /Acıbadem University
- Zehra Yılmaz, Van Yüzüncüyıl Üniversitesi / Van Yüzüncüyıl University
- Ruken Öztürk, Ankara Üniversitesi / Ankara University

İngilizce Editörü/English Editor
Sahibi-Sorumlu YİM/Owner
and Executive Editor

- Neslihan Demirkol, Münster Üniversitesi/University of Münster
- Ruken Öztürk, Ankara Üniversitesi/Ankara University

Adres/Address

Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi, Cebeci 06590 Ankara
federgi.ankara.edu.tr

<http://federgi.ankara.edu.tr>

Taranan İndeksler/Indexed by

ULAKBİM, TR Dizin, Proquest/Genderwatch
EBSCO Publishing, DOAJ Açık Erişimli Dergiler Kataloğu

Yayın Tarihi/Publication Date

30 Mayıs 2024

İçindekiler/Contents

6

Editörden/From the Editor...

Makaleler/Articles

Kuir

10 *(Araştırma Makalesi)*

Halil Pak
Özlem Cankurtaran

Trans Gençlerle Sosyal Hizmette Güçlenme Yaklaşımı: Bir Literatür Değerlendirmesi / Empowerment Approach to Social Work with Transgender Youth: A Literature Review

36 *(Araştırma Makalesi)*

Kaan Akın

Yeni Kuir Sinema ve Kürt Sinemasının Kesişimselliği Çerçevesinde Ali Kemal Çınar Filmleri / The Intersection of New Queer Cinema and Kurdish Cinema in the Context of Ali Kemal Çınar's Films

70 *(Araştırma Notu)*

Seray Akkühah

Representation of Male Love in East Asia and West: "Fetish vs Activism" / Erkek Erkeğe Aşkın Doğu Asya'da ve Batı'da Temsili: Fetiş Karşısında Aktivizm

Yeni Yöntemler

83 *(Araştırma Makalesi)*

Münevver Başman
Senanur Turgut
Kader Serezli

Toksik Erkeklik Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması / Development Of The Toxic Masculinity Scale: A Study Of Validity And Reliability

110 *(Araştırma Makalesi)*

Damla Göre

Mikro-müdahaleler: Osmanlıca kadın dergilerinde kendin-yap-uygulaması (DIY) ve mimarlığın kadın failleri / Micro-interventions: Do-it-yourself (DIY) in Ottoman women's journals and the female agents of architecture

- 144 *(Araştırma Makalesi)*
 Hakikat-Sonrası Çağda Feminist Hakikat İddialarını Güçlendirmek: Toplumsal Cinsiyet Karşıtlığı Ve Feminist Bakış Açısının Karşı-Temellükü / Strengthening Feminist Truth Claims In The Post-Truth Era: Anti-Genderism And The Re-Appropriation Of Feminist Standpoint
- Demet Bolat

Kadın istihdamı ve kadın kooperatifleri

- 176 *(Araştırma Makalesi)*
 Cinsiyet Eşitliği ve Kadın İstihdamı: Karikatürlerde Kadın Mühendisler / Gender Equality and Women Employment: Women Engineers in Cartoons
- Nergizhan Anaç
 Volkan Arslan

- 215 *(Araştırma Makalesi)*
 Kadın Kooperatiflerinde Yönetici Stratejileri ve Yöneticilerle Ortaklar Arası Hiyerarşik İlişkiler / Food Crisis and The Interactions Between Members and Managers in the Women's Cooperatives
- Bengü Kurtege Sefer

Kitap

- 247 *(Araştırma Makalesi)*
 Beauty: Liberation and/or Confinement in The Life and Loves of a She Devil by Fay Weldon / Fay Weldon'ın Bir Dişi Şeytanın Hayatı ve Aşkları Romanında Özgürleştirici ve/ya Sınırlayıcı bir Kavram olarak Güzellik
- Emine Şentürk

- 274 *(Kitap İncelemesi)*
 Erkeklige Karşı Üçlü İttifak: Savaş, Göç ve Yoksulluk Kıskaçındaki Erkeklikler Ankara'daki Suriyeliler Örneği / Triple Alliance Against Masculinity: Masculinities in the Grip of War, Migration and Poverty The Case of Syrians in Ankara
- Benan Havva Baran

- 287
 Geri Çekilen Makale - İntihal Raporu

اولریمزى نصل تقریسه ایده لم ؟

Editörden...

Kuir dosyamızın ilk makalesinde, Pak ve Cankurtaran “Trans Gençlerle Sosyal Hizmette Güçlenme Yaklaşımı: Bir Literatür Değerlendirmesi” başlıklı metinlerinde, trans gençlerin güçlenmesini amaçlayan sosyal hizmet uygulamalarını uluslararası literatür üzerinden değerlendirerek, Türkiye’de bu alandaki sınırlı araştırma ve uygulama örneklerine ışık tutmayı hedefliyor. Trans gençlerin yaşadığı sisseksist ve yetişkinci ayrımcılığın kişisel, ilişkisel, toplumsal, kültürel ve yapısal düzeylerdeki etkilerini ele alarak, insan hakları ve sosyal adaleti savunan sosyal hizmet mesleğinin trans gençlerle güçlenme odaklı mücadele sorumluluğunu vurguluyorlar. “Yeni Kuir Sinema ve Kürt Sinemasının Kesişimselliği Çerçevesinde Ali Kemal Çınar Filmleri” başlıklı makalesinde Kaan Akın, Kuir sinema, Üçüncü Sinema ve Kürt sinemasını direniş ve mücadele ortak paydasında bir araya getirmektedir. Bu makale, sinemanın egemen iktidar ilişkileri olan kapitalizme, sömürgeciliğe, ırkçılığa, cinsiyetçiliğe ve heteronormativiteye nasıl karşı çıktığını ele almaktadır. Ali Kemal Çınar’ın filmlerinin Kürt kimliğine ve ikili cinsiyet kimliğine yönelik hâkim anlayışların dışına çıkarak ve politik olan ve kişisel olan arasındaki bağı kurarak nasıl bir mücadele aracı haline geldikleri tartışılıyor. “Representation of Male Love in East Asia and West: “Fetish vs Activism” (*Erkek Erkeğe Aşkın Doğu Asya’da ve Batı’da Temsili: Fetiş Karşısında Aktivizm*) başlıklı araştırma notu ise 1970’lerin başında Japonya’da ortaya çıkan ve zaman içinde

önce Çin başta olmak üzere Asya ülkelerinde ve ardından tüm dünyada büyük bir popülerlik kazanan Boys Love (BL) adı verilen homoerotik roman türünü konu ediniyor.

Yeni Yöntemler dosyamızın ilk makalesi olan “Toksik Maskülinite Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması”nda Kader Serezli, Münevver Başman ve Senanur Turgut toksik erkekliği “toplumun erkeklere yüklediği davranış kalıplarını ve erkeklerin bu davranış kalıplarına uygun hareket etmeye çabalarken kendilerine ve çevrelerine verdikleri zararların tümü” şeklinde tanımlarken bu kavramı daha iyi anlamak için geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı geliştirmeyi hedefliyorlar. Baskınlık, Güç, Kırılgnalık anahtar kelimeleriyle geçerli ve güvenilir bir ölçek tasarlıyorlar. “Mikro-müdahaleler: Osmanlıca kadın dergilerinde kendin-yap-uygulaması (DIY) ve mimarlığın kadın failleri”nde ise Damla Göre, kadınlara yönelik Osmanlıca süreli yayınlardaki makalelerde; ev eşyası, mobilyalar, oda süsleri ve tefrişi, konuşulurken Erken Cumhuriyet döneminde yayınlanan *Süs* mecmuası’nın (1923-24) bu tartışmalara kendin-yap-uygulamalarını kattığını ve bu katkının farklı faillik durumları yarattığını anlatırken bunları daha görünür kılmamanın farklı yaklaşımlar geliştirmekle mümkün olduğunu savunuyor. Dosyanın son makalesi olan ve Demet Bolat tarafından kaleme alınan “Hakikat-Sonrası Çağda Feminist Hakikat İddialarını Güçlendirmek: Toplumsal Cinsiyet Karşıtlığı ve Feminist Bakış Açısının Karşı-Temellükü” isimli makale, hakikat sonrası tartışmalarına Türkçe literatürde çok da tartışılmayan bir noktadan bakıyor ve dönemin ruhunun eril hakikatlerin üretimine hizmet ederken toplumsal cinsiyet eşitliği karşıtlığını epistemolojik bir çerçeveden nasıl çizdiğini önemli düşünürlerin tartışmaları eşliğinde veriyor.

Kadın İstihdamı ve kadın kooperatifleri dosyamızın ilk makalesi “Cinsiyet Eşitliği ve Kadın İstihdamı: Karikatürlerde Kadın Mühendisler.” Bu çalışmada Nergizhan Anaç ve Volkan Arslan, toplumda hala cinsiyetçi

kategorileştirmenin baskın konularından biri olan mesleklerdeki cinsiyetçi kalıpların çeşitlendirilmiş eğitim araçları ile kırılabileceği argümanına katkı sağlarken, bunun karikatürler aracılığıyla nasıl gerçekleştirilebileceğini inceliyorlar. Özellikle mühendislikle ilgili karikatürlerin ele alındığı makalede Genel Sözlü Mizah teorisi kullanılmıştır. “Gıda Krizi ve Kadın Kooperatiflerinde Ortak Yönetici İlişkileri” makalesinde ise Bengü Kurtege Sefer gıda sektöründe faaliyet gösteren kadın kooperatiflerinin gıda krizini çözmeye yönelik eşitlikçi bir örgütlenme potansiyeli barındırmasına rağmen kooperatiflerdeki iktidar ve tahakküm ilişkilerinin bu potansiyeli engellediğini Pierre Bourdieu’nun kuramsal yaklaşımı üzerinden ortaya koyuyor. Yöneticilerle ortaklar arasında eşitlikçi ve demokratik bir iş bölümünü ve kadın ortakların üretim ve bölüşüme ilişkin süreçlere aktif olarak katılmalarını gerektiren kooperatif ilkelerine ters düşerek yöneticiler, uzmanlık stratejisi, simgesel şiddet ve emek kontrolüne yönelik stratejiler üzerinden kendi sınıfsal tahakkümlerini kooperatif ortakları üzerinde sürdürmekte olduklarını anlatıyor.

Bir araştırma makalesi ve bir kitap eleştirisinden oluşan kitap bölümümüzde “Beauty: both Liberation and Confinement in Fay Weldon’s *The Life and Loves of a She Devil*” (*Fay Weldon’un Bir Dişi Şeytanın Hayatı ve Aşkları Romanında Özgürleştirici ve/ya Sınırlayıcı bir Kavram olarak Güzellik*) makalesinde Emine Şentürk makalesinde özellikle romanın kahramanı Ruth’un geleneksel eviçi rollerinden bağımsızlaşması ve toplumsal normlar nedeniyle bu süreçte marjinalleşmesine odaklanıyor. Şentürk, hepimizi çarpan biçimde aslında erkek bakışa hitap eden baştan çıkarıcı bir nesneye dönüşmenin paradoksal bir biçimde Ruth’u güçlü bir özneye dönüştürdüğünü serimliyor. Makalede aslında feminist bakış açısıyla gözden kaçırılacak önemli bir noktanın altı çiziliyor: Böylesi bir dönüşüm hiç kuşkusuz ataerkil güzellik standartlarını olumlamamasıdır ve feminist bakış açısından aslında kabul edilebilir değildir. Oysa bazen kadınların böyle bir toplumda güçlü bir özne haline gelebilmeleri, hiçbirimizin inkar edemeyeceği biçimde, tam da bu

standartların manipüle edilmesiyle mümkün olabilir. Bu da bize ataerkil düzen yekpare bir duvar olarak karşımızda dururken kadınların bu duvarın ötesine geçme stratejilerinin tektip ve her zaman görmek isteyeceğimiz biçimde olamayacağını hatırlatıyor. “Erkekliğe Karşı Üçlü İttifak: Savaş, Göç ve Yoksulluk Kısılacındaki Erkeklikler Ankara’daki Suriyeliler Örneği” başlıklı kitap Benan Havva Baran tarafından incelenmiştir. Yazarlığını Saeid Mozafari ve Halime Ünal Reşitoğlu üstlendiği kitap Ankara’daki Suriyeli erkeklerin erkeklik deneyimlerinin yoksulluk, savaş ve zorunlu göçten nasıl etkilendiği ele alınmaktadır. Benan Havva Baran kitap incelemesini yaparken kitabı eleştirel erkeklik çalışmaları içindeki önemli tartışmalar doğrultusunda analiz etmiş ve kitabın erkeklerin toplumsal cinsiyete dayalı göç deneyimlerinin görünür kılınmasında oynadığı önemli rolü vurguluyor.